

Стефан Данаилов:

Време е да възстановим и Трапезица

Искам да показваме повече находки от Първо и Второ българско царство, казва министърът на културата

МАРИЯ НЕЗНАКОМОВА

Министър Данаилов, доволен ли сте от представянето на тракийската ни изложба в Париж?

- Да, много. Присъствал съм тази година на откриване на изложби в Италия и в Дания - в президентския дворец в Рим и в археологическия музей в Дания, разбира се, с много по-малко експонати. В Дания строението беше подобно - по-мистично, по-загадъчно, с тази тъмна атмосфера, в която сами видяхте как блесват уникалните предмети.

Разгледах музея още миналата година по това време - моите разговори бяха продължение на разговорите, водени от предишните ми колеги министри, и ми беше любопитно да видя къде точно ще се състои изложбата. Този дворец поне за мен има един по-романтичен стил,

нещо уникално и различно

И виждайки подредбата на експонатите, наистина останах много доволен от това, което са направили от музея „Жакмар-Андре“.

Бих посъветвал онези, които реагираха с недоволство - знаете, че имаше реплики в българската преса, да се разходят до Париж да видят за какво става дума. Бих искал и музейни уредници да отидат да видят изложбата, защото е изключително важно как експонираш - около 80 предмета, а имаш чувството, че са много повече.

И нещо много важно - имам информация, че за месеци напред са продадени билетите - защото там масово посещение не може да има, то ще става на групи.

Имаше упреци и за това, че изложбата може би е малка и непълна...

- Политиката на министерството е такава - много по-малко предмети да пътуват, а не изложби от двестри хиляди експоната, както преди, и то в кратки срокове. И може малко прозаично да прозвучи, но при добро заплащане Принципът е, че всичко се поема от приемната страна. А тези разходи често са много големи.

Например за реклама? Как ви се стори тя?

- Французите знаят как да го правят и се надявам и

Стефан Данаилов е роден на 9 декември 1942 г. в София. Завършва актьорско майсторство във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“ през 1966 г. Един от водещите български театрални и киноактьори, той е изиграл стотици роли на сцената и пред камерата. От 2001 г. е народен представител в 39-ото народно събрание като представител на Коалиция за България и председател на парламентарната комисия по култура. От 16 август 2005 г. е министър на културата в правителството на Сергей Станишев.

ние да се научим да го правим по същия начин. Спомнете си, че основната част от съкровищата беше във Варна от 18 май до 15 септември. Оказа се, че от всички туристи, които са разгледали тази изложба, две трети са българи и една трета чужденци. А идеята беше да има повече посещения от чужди туристи, които са презлятото на морето. Ние ще направим разговор зашто така се е получило, дали причината е в рекламата, защото виждате как го правят във Франция.

Пак казвам, би ми се искало шефовете на големите музеи да имат възможност да видят как някъде се подрежда една експозиция, свързана с уникалните открития в България. Това е въпрос и на средства, но те са важни, за да можеш да изкараш след това повече.

Казахте на шега, че ще направите асансьор до Перперикон. Дали обаче не си заслужава идеята да бъде обмислена сериозно?

- Разбира се, за някои от световните туристи, които, надявам се, ще посетят Перперикон, ще е много по-лесно

да се качат до горната част по някакъв механичен начин,

отколкото лазейки по скалите. Някъде по вестниците сте го написали това нещо за асансьора и чак в Париж ми се обадиха приятели от Кърджали, които казаха: „Абе, трудно ще е да го изградим този асансьор, но трябва да се помисли.“ Това - в рамките на шегата.

В Перперикон досега е изграден пътят заедно с паркинга, но там трябва да се направи приемна, за да бъдат по-добри условията за туристите. Предвидили сме средства, докато не мине бюджетът не искам да говоря колко, от една страна - да продължат разкопките, от друга - за социализирането на самия обект. Отделили сме средства и за Та-

тул. Миналата година едва намерих пари за навеса. Това, което се случи с наводненията, ни изненада, но сме отделили пари да укрепим целия насип.

От предишния и нашия кабинет вече са инвестирани 7 млн. лева в Преслав и Плиска - старите български столици. Те бяха запуснати напълно и не мога да не споделя, че президентът на републиката обърна внимание, че трябва да се направи нещо, знаете за бригадите на младежите там. Сега, на 16-и, ми предстои да бъда в Плиска за откриване на новия музей в комплекса.

Предвидени са средства и за Мадарския конник, и то основно за пещерата, която не е паметник на културата, но е едно от природните явления, които удивляват туристите. Там има работа да се укрепят покривната част. Инвестициите никога няма да стигнат, но се надявам, че след тази сериозна помощ от страна на държавата служителите на обектите Преслав-Плиска, както и ръководството на музея в Шумен ще бъдат по-активни в търсенето и довеждането на туристи в активния сезон.

В Париж имаше среща с генералния директор на ЮНЕСКО Коичиро Мацуура, очаквате ли от там финансова подкрепа?

- Очакваме, но това става по-бавно. А тъй като години наред обектите бяха изоставени, сега се налага това наваксване. Над 3 млн. бяха вложени в Долината на тракийските царе, в Казанлъшката долина. През следващата година и за там предвиждаме сериозна целева сума за доизграждане и социализиране.

Искаме да започне възстановяването на Трапезица в Търново. Защото паралелно с тракийските открития трябва да гледат и нашата българска история. Нужно е да бъдат довършени стенописите на Боянската църк-

СНИМКА: СИЛВИЯ ГУРМЕВА

ва, тъй като досега голяма част от тях са направени със средства на дарители.

Могилата в Александрово също има нужда от спешна консервация. Там чакаме един голям проект от Япония за копия на тази могила.

А уважаемите археолози непрекъснато копаят и ей по това време започват да ни изненадват -

дайте пари за това, за онова. Но това е тема на друг разговор - че липсва субординация - академията на науките дава откритите листове за разкопки, без да знае Министерството на културата.

Наистина тази година - надявам се в бюджета да минат предложенията ни - е предвидена сериозна държавна целева субсидия именно за възстановяване, консервация и социализация на паметниците на културата.

Много интересна е идеята ви костите на Калоян, които са в музея в Търново, да бъдат погребани в черквата "Свети 40 мъченици". Кога и как предвиждате това да се случи?

- Миналата година, когато тръгна след наводненията, видях колко е трагично състоянието на материалната част на българската култура. А тя е изградена, ние не тръгваме да трасираме ливади и ниви, но за съжаление много години в тези културни паметници не е имало никаква инвестиция.

Отидох да видя докъде е стигнал и обектът „Свети 40 мъченици“, тъй като имаше приказка за откриване, а се оказа, че новоизградената черква към старата, е като един остров. Археолозите и архитектите в Търново ми обясниха, че трябва да бъде иззидана почти крепостна стена,

която да изолира река Янтра. Мисля, че това, което бе направено с много усилия за кратко време, направи обекта далеч по-привлекателен и интересен.

Отидох да огледам и музея, тогава видях и костите на Калоян. Долю беше направен саркофагът, изписано „Калоян“, а костите стоят в музея. Разбира се, това е въпрос на консултации, но съвременната технология дава възможност **тези кости да бъдат херметически затворени**

и да се извърши погребение в църквата. Има различни мнения, едни казват - дали там е погребан или не, дали това е цар Калоян или не, но от гледна точка на православно мислене никак си нелепо е да стои един празен гроб и едни кости в стъклен похлупак, които се показват на туристите. А ако са по този начин затворени, бъдните поколения могат винаги да ги отворят и историците да ги проучат. В началото на годината ще направим един голям разговор по този въпрос. Съмнения винаги може да има, но не бива дори митовите да ги рушим ние.

Впечатляващо е това, което показваме в Европа с тези наши тракийски изложби, но на мен много ми се иска да започнем да показваме откритията и разкопките от Първо и Второ българско царство. През март в президентския дворец в Рим всички държавичленки на ЕС ще представят по едно произведение на изкуството във връзка с 50-годишнината от Римския договор. Аз настоявах и мисля, че бях разбран, че ние трябва да изпратим някое от ценностите от Първото българско царство, **да изпратим керамичната икона на св. Теодор Стратилат**

от музея в Преслав, като

евентуално с нея да бъде представена и част от Преславското съкровище. Мисля, че трябва да покажем България като България, а не само онова, което се е случвало на земята българска.

Продължават ли иманярите да нанасят все такива големи щети на историческото ни наследство? Какво се прави за неутрализирането им?

- Иманярите за жалост трудно ще бъдат спрени. Важно е нашите археолози да вървят пред тях. Не че съм песимист, но колко добри закони имаме, които не се изпълняват. Поостри мерки срещу иманярството във всеки случай ще има в новия закон за културното наследство. Но това е голям и тежък проблем.

Знаете сега и проблемите около падналата сграда. Ние искаме да бъде изграден към Министерството на културата инспекторат, да не кажа културна полиция. Тези 14 човека, сега са само 5, сяка да наблюдават регионите, не само археологията, а въобще съхранението на паметниците на културата. Защото и Несебър е паметник на културата от световно значение, и Арбанаси е паметник от национално значение, но **стават вандалщини, безразборно строителство**

и много трудно информацията стига до нас. За съжаление със съкращенията, които бяха наложени в администрацията, тези 9 бройки не ми бяха отпуснати. Трудно мога да ги реализирам от другаде, но това е много важно и аз се надявам по-нататък да бъде разбран, защото виждате какви нарушения и неспазване на закона за паметниците на културата стават.